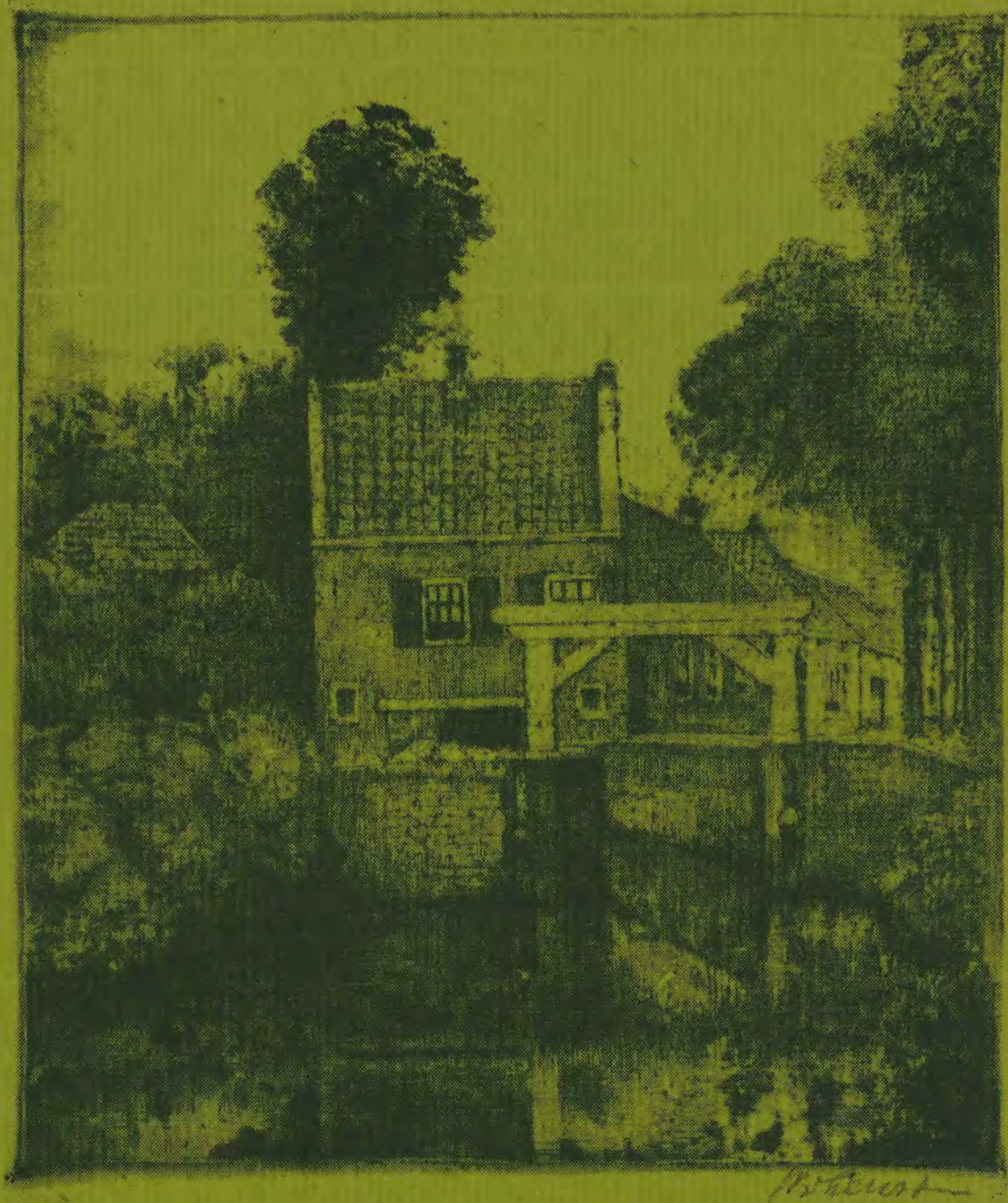
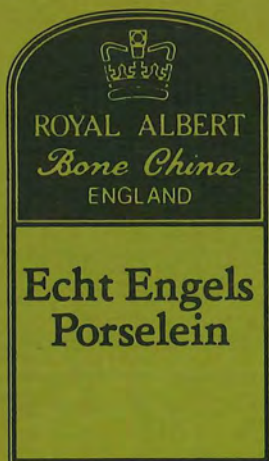

Historische Kring Maarssen

Vraag inlichtingen bij uw
speciaalzaak
LUXE GESCHENKEN
A.v.d.BOSCH OLIJVE
Maarssen
tel.: 61632

radio- en tv - speciaalzaak

B. Huis in 't Veld - Diependaalsedijk 1
Maarssen - Telefoon: 03465 - 62081

SLAGERIJ

Dorresteyn

Voor fijnproevers

Sinds 1882

Nassastraat 4 - Tel. 61219

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: Drs D. Dekker, voorzitter, J.H. Sagel, secretaris, Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen, tel.: 03465-61457, N. van Tricht, penningmeester, giro: 2907376, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, Mevr. S.W. Talen-Stooker, A. de Zwart, Mevr. J.G. Zwijs-Brink.

Redactie: J.N. Servaas, D. Dekker, W. Smits en A. de Zwart. Redactie-administratie: J.F. Besier, Kemperstraat 2, 3601 WK Maarssen.

10 Jaargang no. 4, februari 1984

Het orgaan verschijnt 4 x per jaar.

CONVOCATIE

Bij deze nodigt het bestuur van de Historische Kring Maarssen U uit op **maandagavond 20 februari 1984** de jaarlijkse algemene ledenvergadering bij te wonen in de grote zaal van het Hervormd verenigingsgebouw "t Trefpunt" aan de Kerkweg 21 te Maarssen.
Aanvang: **20.00 uur precies.**

AGENDA

1. Opening
2. Notulen vergadering 24 februari 1983
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Jaarverslag secretaris
5. Jaarverslag penningmeester over 1983 en de begroting 1984
6. Verslag kascommissie
7. Vaststelling contributie 1984
8. Verkiezing kascommissie
9. Voorstel uitbreiding bestuur.
Nu de vereniging zoveel groter is geworden, aantal leden op 31-12-1983 was 585, is het wenselijk het bestuur uit te breiden van 7 tot 9 leden.
10. Bestuursverkiezing
Volgens rooster treden af de heren J.H. Sagel (secretaris) en A. de Zwart (lid). Beiden stellen zij zich herkiesbaar. Van de overige bestuursleden liet mevrouw J.G. Zwijs-Brink weten dat zij haar bestuurslidmaatschap, na elf jaar, zou willen beëindigen. De heer Van Tricht geeft er de voorkeur aan het penningmeesterschap neer te leggen, maar wil wel bestuurslid blijven. Het één en ander maakt het noodzakelijk thans drie nieuwe bestuursleden te verkiezen. Twee leden, te weten mevrouw G. G. Willekes-van Putten en de heer B. de Ruiter, verklaarden zich reeds bereid in het bestuur zitting te willen nemen.
Voor het bezetten van de derde post doet het bestuur een dringend beroep op de leden zich hiervoor aan te melden bij de

secretaris, de heer Sagel, Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen, telefoon: 61457.

11. Rondvraag en sluiting

Pauze

Na de pauze zal er een diavoorstelling over oud Maarssen verzorgd worden.

J.H. Sagel, secretaris.

KRINGNIEUWS

1. Jaarvergadering

Deze wordt gehouden op maandag 20 februari 1984 's avonds om 8 uur in het Trefpunt aan de Kerkweg te Maarssen. Zie voor de agenda de convocatie elders in dit nummer.

2. Lezing

Maandagavond 12 maart a.s. komt de heer Dr. E.B.J. Postma, oud-directeur van het Instituut Nijenrode voor bedrijfskunde te Breukelen, naar Maarssen om een lezing met lichtbeelden voor ons te geven. Het onderwerp van deze lezing is het kasteel Nijenrode en zijn bewoners.

Aanvang: 20.00 uur. Plaats: Grote zaal Trefpunt, Kerkweg 21, Maarssen.

3. Stichtse Historische Reeks

Bij de Walburg Pers, Postbus 222, 7200 AE Zutphen, tel.: 05250-10522, verscheen kortgeleden het negende deel in de reeks uitgaven van de Stichtse Historische Reeks. Dit boek werd geschreven door de Rijksarchivaris van Utrecht, Prof. Dr. C. Dekker en gaat over het Kromme Rijngebied in de Middeleeuwen. Code nummer SHR IX 1983. Inlichtingen over de uitgegeven werken en de Stichting Stichtse Historische Reeks, waarvan de donateurs een korting van 34% op de boekenprijzen hebben, kunt U o.a. krijgen bij de uitgever of bij de secretarisse van de stichting. Mw. Wagenaar Hummelinck. Sweelincklaan 84, 3723 JH Bilthoven.

4. Plattegrond Maarssen

Speciaal aan onze lezers die niet (meer) in Maarssen wonen maar wel eens alle veranderingen welke de vele bouwactiviteiten te weeg brachten in kaart willen zien, kunnen wij mededelen dat er een bijzonder fraaie en goed gedetailleerde plattegrond van de gehele gemeente Maarssen is verschenen. Deze door Suurland's Vademecum B.V. in Eindhoven in kleurendruk uitgegeven kaart is o.a. verkrijgbaar bij boekhandel 't Kompas, Diependaalsedijk 2, 3601 GK Maarssen, tel.: 03465-68681.

Op de kaart zijn diverse wetenswaardigheden, zoals openingstijden e.d. vermeld, en is ook een fietstocht langs de Maarssense monumenten beschreven. Prijs slechts f 4,90.

5. Rijksarchief in de provincie Utrecht

De rijksarchivaris in de provincie Utrecht verzocht ons U mede te delen, dat met ingang van 1 januari 1984 de afdeling: de Topografische Atlas voor bezoekers alléén op vrijdag of na afspraak geopend zal zijn. Adres: Alexander Numankade 201, 3572 KW Utrecht.

J.H. Sagel, secretaris.

DE BURGEMEESTERS VAN MAARSSSEN (IV)

Jhr. Mr. Joan Huijdecoper van Maarsseveen in 1868 opgevolgd door Jhr. D.J.A.A. van Lawick van Pabst tot Nijvelt.

In de tweede helft van de vorige eeuw hebben drie burgemeesters op rij een adellijke titel, want ook Van Lawick van Pabst zou opgevolgd worden door een jonkheer en wel door Jhr. Strick van Linschoten. Zoeken we naar andere overeenkomsten, dan blijkt dat zowel Huijdecoper als Strick van Linschoten, zoals later duidelijk zal worden, het erepredicaat van burgemeester verdienden. Het respect voor Huijdecoper was, zelfs vele jaren na zijn eervol ontslag, zo groot dat daarom het verenigen van de gemeenten Maarssen en Maarsseveen werd uitgesteld. De nieuw te vormen gemeente zou Maarssen moeten heten, waardoor de naam Maarsseveen zou verdwijnen en daartoe konden de raadsleden van beide gemeenten uit piëteit tegenover Huijdecoper, die zich immers Heer van Maarsseveen mocht noemen, niet besluiten. De fusie van beide gemeenten kwam eerst tot stand in 1948!

Misschien is ons oordeel te onvriendelijk wanneer we schrijven: Van Lawick kwam, zag en ging weer weg. Maar hij is dan ook slechts drie jaar burgemeester van Maarssen geweest.

Nadat hem op 20 maart 1868 eervol ontslag werd toegekend als burgemeester van Vreeland en Nigtevecht, ontving hij vier dagen later het afschrift van Zijne Majesteit's besluit dat hij benoemd was tot burgemeester van Maarssen en Maarsseveen. Dat besluit hing blijkbaar al weken in de lucht, want reeds op 9 maart had Van Lawick van Pabst als huurder met zijn gezin zijn intrek genomen in Huis ter Meer. Drie jaar later al, op 22 juni 1871, schrijft hij aan de raadsleden van Maarssen en Maarsseveen dat hem de eer te beurt was gevallen, benoemd te zijn tot lid van het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht. Aangezien de ambten van burgemeester en gedeputeerde onverenigbaar waren, was hij genoodzaakt te kiezen. Hij koos voor het ambt van gedeputeerde.

Toch kon Van Pabst na die korte periode met trots vaststellen, dat onder zijn leiding Maarssen werd verrijkt met een nieuwe school en een nieuw gemeentehuis. Uiteraard was hij niet de eerste pleitbezorger voor een betere huisvesting voor de schooljeugd.

Jonkheer Mr. Joan Huijdecoper van Maarsseveen, Burgemeester van Maarssen en Maarsseveen (1856-1868).

Zo had de inspecteur van het geneeskundig staatstoezicht na aanhoudend klagen van schoolhoofd Bolman, de oude school, die

gevestigd was op de verdieping van de huidige panden van de firma Telkamp, 'afgekeurd'. In de benedenverdieping van de zelfde panden was het gemeentehuis eveneens aan vernieuwing toe. Van Lawick mag het tot zijn verdienste rekenen dat in zijn ambtsperiode het besluit werd genomen tot de bouw van een nieuwe school, waarvan de bovenste verdieping tot 1924 dienst zou doen als gemeentehuis. Op 13 september 1869 legt hij de eerste steen. Het gebouw, de tegenwoordige muziekschool Abraham Feijten, is nu meer dan een eeuw beeldbepalend voor het centrum van Maarssen.

De ambtelijke correspondentie van Van Pabst uit die drie jaren biedt weinig houvast om zijn burgemeesterschap na 125 jaar, hoe arrogant dit ook moge klinken, te beoordelen. Een voorname heer, die slechts wat opwinding vertoont als Maarssen geconfronteerd wordt met de gevreesde pokkenziekte. In het geval van Hermanus Hageman, wonende aan de Langegracht, die aan de 'pokziekte' is overleden, hanteert hij ambtelijk het politie-reglement en gelast dat het linnen- en beddegoed van de poklijder eerst in water met chloorkalk, vervolgens in water met groene zeep gewassen en daarna weder in

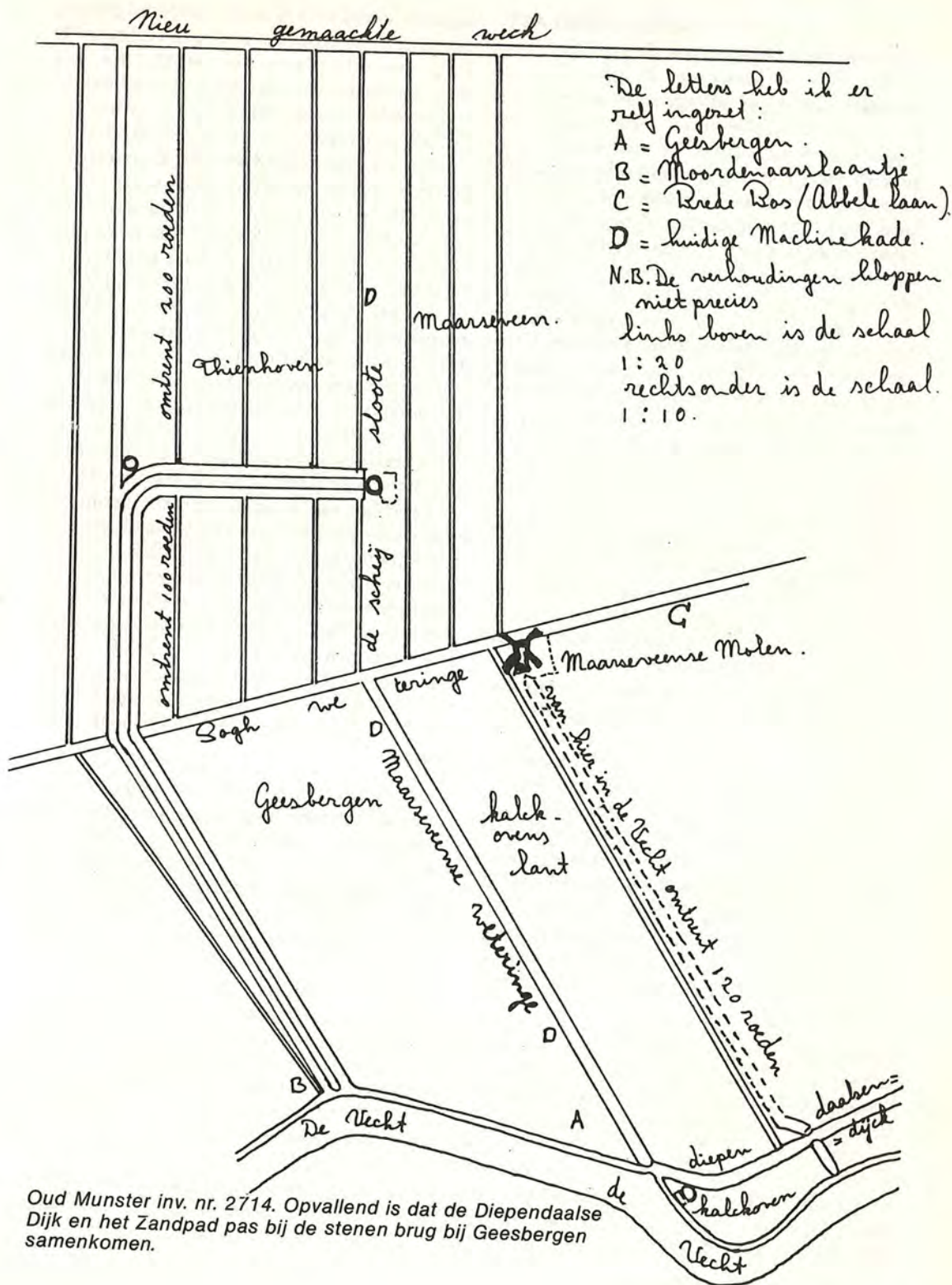
water met chloorkalk wordt uitgespoeld. Verder gelast hij dat de woning, zodra de verzegeling dit toelaat, onder toezicht van een geneeskundige wordt gedesinfecteerd door het verbranden van pijpzwavel op een komfoor, het vertrek daarbij goed afgesloten. Vervolgens moet de woning worden gelucht en schoongemaakt met carbolzuurhoudend water. Echter in het geval van de pokziekte van de dochter van de stationsklerk te Maarsen schrijft hij een brief op poten aan de directeur van de Nederlandse Rijnspoorwegaanschaap met het verwijt dat de stationsklerk zeer ondoordacht gehandeld heeft door zijn dochter te laten verplegen in een kamer, grenzende aan het wachtlokaal voor de reizigers. Maar noch de notulen van de raadsvergaderingen, noch zijn ambtelijke brieven tonen dat de burgemeester erg betrokken was bij het wel en wee van zijn gemeente. Mede door de korte duur van zijn ambtsperiode was hij formeel de burgemeester, maar niet de burgervader van Maarssen. Na zijn eervol ontslag blijft de burgemeester, met vrouw en drie dochters, tot 1880 wonen op Huis ter Meer (Zie jaargang 10 no. 1).

Dick Dekker

DE MAARSSEVEENSCH E WATERMOLEN

Oude inwoners van Maarssen zullen zich de Maarsseveensche watermolen, zoals hij in de polder ten westen van de Machinekade op de hoogte van het elektrische watergemaal lag, nog wel herinneren. Voor jongeren zal de speurtocht naar de molen van Van Garderen, zoals hij in de volksmond heette, niet veel meer opleveren dan de molenvliet, of beter gezegd de sporen daarvan. Als men vanaf de Machinekade langs de Heremitage het Brede Bos inwandelt, ziet men na de bosjes die bij dit huis behoren aan de linkerkant aan de overkant van de Zogwetering een kade, die de gedempte molenvliet is; aan de rechterkant, vóór het onderkomen van de welpen van de Jan Campertgroep loopt een sloot; deze sloot is een gedeelte van de molenvliet en liep in vroeger tijden naar de Diependaalsche Dijk en daarvandaan via een duiker naar de Vecht.

De bouw van deze molen en de moeilijkheden die daarmee gepaard gingen, werpen een licht op een gedeelte van de waterschapsgeschiedenis van Maarsseveen en werken zo verhelderend om een beeld te krijgen van de verhouding tussen de Heer van Maarsseveen, Johan Huydecoper, en zijn 'onderdanen'; een verhouding, die, zoals ik al enkele malen betoogd heb, erg stroef was.

WATEROVERLAST

23 November 1644 is voor de geërfden van Tienhoven en Maarsseveen het tijdstip aan-gebroken dat de strijd tegen het water door het graven van sloten en weteringen niet langer succesvol verliep. De redenen die het gebied toen tot een onaantrekkelijk land-bouwgebied maakten, gelden nu nog: het land is in het voorjaar laat droog en in het najaar vroeg nat *'ende . . . (dat terwijl) de beeste inde voor ende naetijd meest met vijf monde eeten.'* Men besluit om gezamenlijk de problemen aan te pakken en komt bijeen in het Kapittel-huis van het kapittel van Oud-Munster. Hier stelt men een request op, dat gezonden wordt naar de Ridderschap van Utrecht en waarin men zijn plannen ontvouwt. De geërfden willen de Tienhovense Vaart (nu Kanaal) en de Maarsseveense Vaart afsluiten door middel van een sluis en in de polders twee molens bouwen.¹

De ridderschap stelt een commissie in, die 22 april 1645 opgeroepen wordt *'omme smorgens voor seven uren te comen buyten de weertpoort . . . omme te gaen in loco ende oculare inspectie te nemen waer best ende . . . vorderlijck voor de polders . . . de sluysen ende molen soude worden gesteld.'*¹

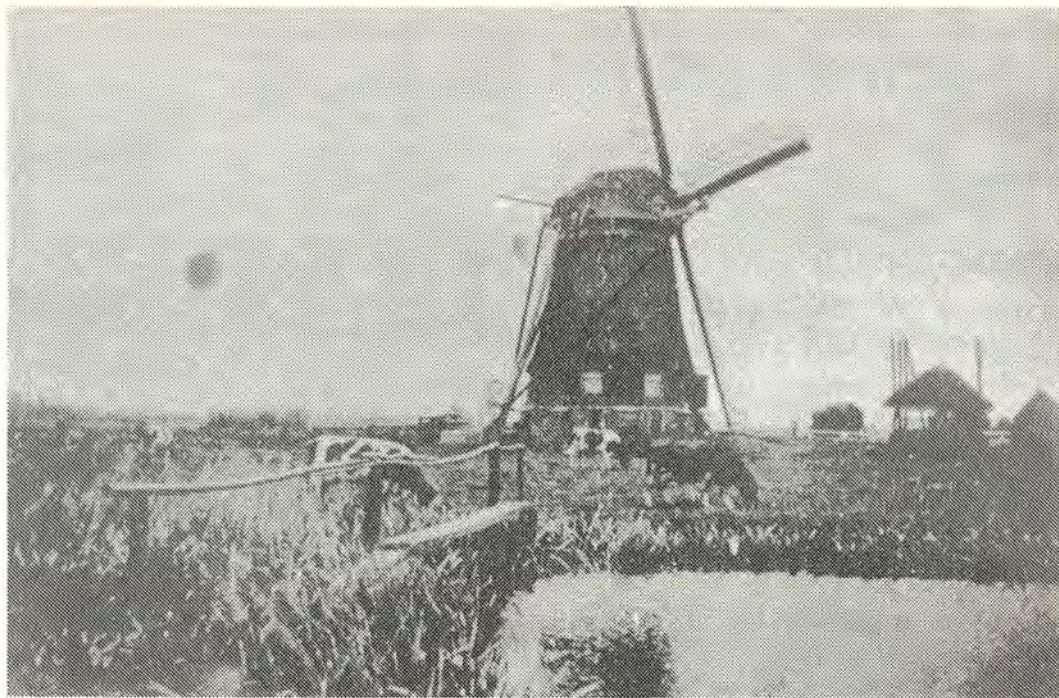
Het bouwen van de tweede molen wordt dus hier al niet meer genoemd. Deze commissie komt al vrij snel met een aanbeveling, die erop neerkomt, dat men met het bouwen van een molen beter nog even kan wachten, en eerst moet proberen om via een systeem van sluizen het water te lozen (of moet voorkomen dat het via de Vecht binnenstroomt; de stand van het Vechtwater krijgt men pas in 1674 een beetje in de hand als te Muiden sluizen worden gebouwd; vóór die tijd hadden eb en vloed een geringe invloed, maar bij Noorder stormen ontstond er veel water-overlast).

Belangrijk voor ons is het advies om een verlaat in de Maarsseveense Vaart te maken *'vooraen het huys ten Bosch daer aen die sijde de Maarseveense dijk ende aende andere sijde . . . Cromhout is leggende.'*¹

Het vervoer van turf en andere produkten moest natuurlijk gewoon doorgaan, dus men geeft er meteen de afmetingen bij: *'het verlaat behoorde lang te wezen dat daer inqwame conde*

leggen ses schouwen in de lengte.' Vreemd genoeg wordt er niet gesproken over een verlaat in de Tienhovense Vaart; het zal dan ook nog tien jaar duren voordat die gebouwd wordt. In hetzelfde jaar spreekt Johan Huydecoper met de gebruikers van de landen af, dat alle dijken, voornamelijk langs de Zogwetering gelegen, zullen worden opgehoogd en dit vooral in de buurt van de Nedereindse Vaart om de wateroverlast, die men van de landen onder Westbroek gelegen, had, te keren. Al deze maatregelen blijken niet voldoende te zijn en men begint tegen 1648 alweer te vergaderen over het stellen van een water-molen. Maar vanaf nu lopen de zaken toch anders dan menigeen verwacht zou hebben. Er ontstaat veel geharrewar over waar de molen moet komen, maar alle plannen en adviezen bijvoorbeeld van gecommiteerden der Staten van Utrecht en een commissie van de geërfden van Maarsseveen en Tienhoven komen tot de slotsom dat de beste plaats voor het stellen van de molen de plek is, waar nu de Boezem langs Blijendaal stroomt (bij de Machinekade), mede omdat hier de grens liep tussen Tienhoven en Maarsseveen (op de kaart beduidt het tweede rondje de plaats waar de tweede molen gepland was). Maar het vreemde is dat deze adviezen komen NADAT Tienhoven (eind 1648) heeft afgehaakt.

Waarom heeft Tienhoven afgehaakt? Precies weten we het niet, maar de ambachtsheer van Maarsseveen, Huydecoper dus, krijgt de schuld als we naar het volgende verslag van een vergadering in het Kapittelhuis van Oud-Munster kijken en waarin geschreven staat dat *'niettegenstaande verscheijde bijeenconsten en communicatien de Heere Johan Huydecoper, Ambachtsheer van Maarsseveen ongeneegen en niet te bewegen is, om neffens de geërfdn van Thienhoven te maecken een gemeene bepoldering van de landen onde(r) Thienhoven en Maarsseveen geleegeen . . . hebben goedgevonden om verdere moeyten en oncoste afte weesen en dat daer door de voors(chreven) landen niet onbepolderd soudn blijven, te resolveren dat haar E. alleen en separaat van die van Thienhoven sullen procederen tot bepolderinge van de landen onder Maarsseveen behorende, mitsgaders tot het stellen van een wintwatermolen.'*²

Rijksarchief Utrecht, nog niet genummerd, de foto komt uit een tijdschrift van omstreeks de Eerste Wereldoorlog.

Legt men de zaak bij of niet? De verwarring wordt groter als in mei 1649 door de Staten van Utrecht weer over twee molens gesproken wordt. Die tweede molen zou dan op het land van de Karthuizers komen te staan.¹

Hierna horen we noch iets van de tweede molen, noch iets over deelname van Tienhoven, maar nu ontstaat er grote onenigheid tussen Huydecoper en de Maarsseveense ingelanden.

AANGEBOREN RECHT EN VRIJHEID

Waarover die onenigheid gaat, wordt niet erg duidelijk. Waarschijnlijk wilde Huydecoper een te dikke vinger in de molenpap hebben en trad hij teveel op als een autoritaire ambachtsheer en wilde hij te snel van zijn nog wankelende macht gebruik maken. Vanaf februari 1649 zien we dat de Maarsseveense zich fel teweer stellen tegen hun nieuwe heer, waarbij ze hem op het hart drukken *'sijn laegen jurisdictie niet te misbruiken'* en hun *'aangeboren recht en vrijhey'* te respecteren en toe te staan dat zij de *'meulen en meulenvliet... vrijelijk sullen mogen gebruijken.'*³

Ik denk niet dat we deze strijd los moeten zien van de *'Zeitgeist'* die er toen heerste. De 80-jarige oorlog was net afgelopen en men kon onderling weer gaan ruziën, waarbij een aantal elementen door elkaar speelden maar wel allemaal tegen het gewest Holland. In het kort komt het erop neer dat de andere gewesten niet zo erg gelukkig waren met de overheersende positie van Holland en daardoor heen speelde nog de tweestrijd tussen het (nieuwe) regentenpatriciaat contra de Oranje's. Deze Oranje's (Frederik Hendrik en Willem II) neigden erg sterk naar een koninklijke (absolutistische) status. Vanuit deze achtergrond wordt duidelijk dat de regent Huydecoper buiten zijn gewest Holland noch van de zijde der overheden, noch van de zijde der bevolking makkelijk geaccepteerd werd. Vandaar dat het ook begrijpelijk is, dat we, als er in het najaar van 1649 *'hostiliteyten'* plaatsvinden omtrent de molen(vliet), er zelfs *'lantssoldaten'* arriveren om de ingelanden te helpen tegen deze Amsterdamse regent. Mischien is dit ook de reden dat Huydecoper zich na november 1649 tot 1652 rustig houdt

en na de 'overwinning' van het regentenpariticaat (begin eerste stadhouderloze tijdperk) de tijd rijp acht om zijn recht weer te gaan zoeken.

Maar tot zover deze zijsprong; we zitten nog in 1649. Huydecoper is nog steeds in de veronderstelling dat de molen bij Blijendaal komt en begint in maart met het kielspitten (wigvormige greppels graven) van zijn land, dempt sloten, legt een stenen brug in het Zandpad en plaatst een sluis onder die brug (de brug en de sluis zijn er nu nog).

Maar dan komt het ogenblik dat de ingelanden de aanbesteding voor het graven van de molenvliet en de heul(duiker) gaan houden. De plaats van de aanbesteding duidt erop dat Het Wapen van Maarsseveen er nog niet was; de aanbesteding wordt namelijk gehouden voor de 'Calc Oven' (zie kaart) en vindt plaats op 20 augustus 1649.

Is deze plaats gekozen om Huydecoper te treiteren? Want nu blijkt dat de molenvliet niet bij Blijendaal komt, maar heel ergens anders. De ingelanden hebben (waarschijnlijk in het geheim, want Huydecoper weet als grootste ingeland niets, zoals hij zelf later vermeldt) een stuk grond van advocaat Rosendaal gekocht en hebben daar hun molen geprojecteerd en wel ongeveer op de plek waar nu het eerder gemelde welpenonderkomen zich bevindt.

Wat zal Huydecoper zich genomen hebben gevoeld. Hij verbiedt de ingelanden om te graven, maar die trekken zich er niets van aan. Hij zegt zelfs, dat de plek, waar de molenvliet en de heul komen, zijn grond is; maar dat loopt op niets uit, mede door de getuigenis van de brouwer Quant.⁴

Dan gooit hij het over een andere boeg. Hij laat deskundigen verklaren dat de molen op een verkeerde plaats staat 'vanmits de veelheijt van 't geboomte, huysen en plantagie aldaer'.⁵ Een landmeter meet tussen de geplande molen en de bomen tussen Geesbergen en de hofstede van Johan de Hoogh 67 roeden (252 meter); bovendien staan de plantagiën van de Kalkhoven en het huis en plantage van Hendrik Goyerden (ten westen van Kalkhoven) er ook te dicht op.

Terwijl de molenmaker Cornelis Dankerss onverstoorbaar doorgaat met het graven van

de molenvliet en het stellen van de 'achtcante'⁶ molen, hetgeen f 3798-1-10 gaat kosten⁷, verzamelt Huydecoper de vernietigende getuigenverklaringen van o.a. de Dijkgraaf van de Beemster, Dirck van As, die verwijst naar een resolutie van de hoofdingelanden van de Beemster uit 1636 waarin verboden wordt om binnen een straal van 100 roeden van een molen te bouwen of een 'plantagie te stellen'. Nog vernietigender is het relaas van de wereldberoemde 'Jan Ariaensz. Leechwater, 74 jaar, molenmaker van de Beemster, Purmer, Wormer, Schermer, Bijlmer', die hetzelfde zegt als Dirck van As, maar er nog een stapje verder bij gaat.

Hij zegt van de achtkanter 'dat de zelve molens geen dwarlinge van windt kunnen lijden ofte verdragen' en dat hij zelf een 'olijmolen' in De Rijp heeft die gehinderd wordt door bomen, die maar liefst op 150 roeden afstand staan⁸, dus ruim twee maal zover als de molen van Maarsseveen van het geboomte af komt te staan.

Hoewel Huydecoper later zegt dat hij een proces bij het Hof van Utrecht tegen de ingelanden heeft gewonnen, reageert niemand daarop (ook de Staten van Utrecht niet).

Als in september/oktober de molen zijn voltooiing nadert, wordt het Johan Huydecoper te veel en besluit hij het recht in eigen hand te nemen. Hij laat de stenen brug over de molenvliet afbreken en de monding van de molenvliet dempen, hetgeen hem een aanklacht oplevert bij het Hof van Utrecht, dat beveelt dat het nu maar eens uit moet zijn met de intimidaties op straffe van 'Duysent doble Nederlandtsche ridders'; een bevel, dat op Goudenstein wordt aangenomen door de 'dienst maegt Grietien Gosens', want de heer is niet thuis.⁹

VERKEERDE PLAATS

De principiële strijd om de molen lijkt gewonnen door de ingelanden van Maarsseveen. Welk een teleurstelling moet het geweest zijn voor de polderbewoners toen achteraf bleek dat de bezwaren van de Huydecoper terecht waren. De molen is inderdaad op de verkeerde plaats gezet en functioneert niet. Reeds in 1655 moet men om-

wonenden sommeren om de bomen in de buurt van de molen zo laag mogelijk te houden. Een kaartje uit 1660 vermeldt dat de bomen van Geesbergen zich op 46 roeden van de molen bevinden, Kalkhoven's bomen op 48 roeden en de bomen van Hendrik Goyerden op 58 roeden.

Maar de bomen van de 'abbele laen' (Brede Bos) spannen de kroon. Die staan slechts op 14 roeden van de molen en dat is slechts 50 meter.¹⁰

Principes moeten vaak duur betaald worden en ook in dit geval gaat dat op. Men had erop gerekend dat de lasten verdeeld zouden worden over Oud-Maarsseveen (879 morgen), Oostwaard (100 morgen) en Diependaal en de Meerhofstede (99 morgen).

Maar Oostwaard en Diependaal/Meerhofstede weigeren te betalen en de ingelanden dreigen een dam in de Zogwetering te leggen, maar vinden dat nog niet dienstig en besluiten 'dat den Schout en eenige geërfden met die van Diependaal Buurspraacke souden houden en alle goedwillige tot het voor(schreven) contributie een acte daarvan laten teijckenen'.¹¹ Dit loopt op niets uit.

Als in november 1656 de molenmakers Pieter Jacobs en Gerrit Ansems de pittige rekening indienen van f 1400-12-14 probeert men nog één maal om de weigeraars te dwingen tot betaling over te gaan, maar dit loopt ook weer op niets uit, zelfs niet na een proces. De ironie van de geschiedenis wil, dat een verre nazaat van de Johan Huydecoper, die in 1649 streed tegen de oude rechten van de ingelanden, zich in 1865 fel verweerde tegen een nieuw in te voeren reglement van de polder van Maarsseveen, hoewel hij zelf lid was van het polderbestuur. Hij voelde niets voor het invoegen van Diependaal in deze Polder (plus de daaraan verbonden lasten natuurlijk). Hij baseerde deze weigering op 'historische rechten'.¹²

Het blijft in de 17e eeuw echter tobben met de molen en al in de 60-er jaren wordt er over verplaatsen gesproken, maar iedere keer wordt het weer uitgesteld, en door het slechte functioneren van de molen wordt het onderhoud ook verwaarloosd, zodat we tegen 1680 met een bouwval te maken hebben.

Pas in 1684 krijgt molenmaker Braam (Isaak van Braemen) opdracht om te kijken of hij de molen nog op kan knappen. Hij zegt dat de reparatie alleen al op f 1600, zal uitlopen, maar dat de plaats waar de molen zich bevindt 'daer toe geheel onbequaam (is)'; hij heeft een andere plaats gevonden 'omtrent 150 roeden van de oude molen te veltwaarts in, op 't land van Cromhout geleegen, ende dat de nieuwe watermeulen aldaer bequamenlijk soude kunnen worden gesteld'.¹³

Van Braemen krijgt opdracht om de oude molen af te breken en op de nieuwe plek weer op te bouwen.

1 Februari 1685 is het karwei geklaard en kan de nieuwe molenaar, Willem Cornelisz, aan de slag voor 'een somma van tagtig gulden boven sijn verschot van reusel en olij tot het smeeren van de molen.'

Ook hier zien we weer een Huydecoper opdagen (ditmaal junior, de opvolger van de eerste Heer van Maarsseveen; hij werd in 1661 Heer van Maarsseveen). Hij wil de molenerf kopen 'ten prijse als de beste landen daer omtrend geleegen in coope doen.' De ingelanden zijn de ruzie met zijn vader echter nog niet vergeten en wijzen het aanbod af. Maarsseveen op zijn smalst?

Op deze plek zal de molen zijn diensten blijven bewijzen tot hij door de komst van het stoomgemaal overbodig wordt.

Belangrijk voor ons is nog dat in april 1903 als molenbaas wordt aangesteld Adrianus van Garderen, de man naar wie de molen nog steeds genoemd wordt, maar hij verdient met het bedienen van de molen niets meer. Hij zal 'de bediening der opgemelde molen naar behooren . . . waarnemen zonder daarvoor eenige geldelijke toelage of jaarwedde te ontvangen'.¹⁴

Na het overlijden van Adrianus wordt niet meer in de vacature voorzien maar mag zijn zoon, die veehouder is, het huis voor f 150,- per jaar huren (1922-1924).

In 1931 wordt wat er nog van de molen rest gesloopt.

Zie ook jaargang 9, pag. 2-9.

Noten:

1. Archief Oud Munster inv. nr. 2714
2. Archief Waterschap Maarsseveen inv. nr. 1
3. Archief Huydecoper 1727

4. Oud Munster inv. nr. 2714
5. Huydecoper 1727
6. Idem, Huydecoper spreekt over een achtkante molen; nu is het dus niet, zoals bij Oostwaard twijfelachtig wat er voor de tweede molen heeft gestaan.
7. Waterschap Maarsseveen inv. nr. 1
8. Huydecoper inv. nr. 1727

9. Oud Munster inv. nr. 2714
10. Huydecoper inv. nr. 1727 (abeel=zilverpopulier, deze bomen groeien nog vrij snel ook).
11. Waterschap Maarsseveen inv. nr. 1 (jan. 1656)
12. idem, inv. nr. 12
13. idem, inv. nr. 1
14. idem, inv. nr. 12

Zeden en gewoonten en het taalgebruik in Maarssen rond 1830

UIT HET POLITIERAPPORT

Ook bij het doorlezen van oude archiefstukken maak je duidelijk onderscheid tussen belangrijk en minder belangrijk. Voor ons zijn oude politierapporten erg belangrijk. Meer dan in andere stukken vind je daarin de mogelijkheid om iets van het werkelijke leven van toen te achterhalen. Je bevindt je met die verbalen heus niet aan de zelfkant van het leven. Maar er is nog een andere reden om aandacht te besteden aan oude politierapporten. Hoewel, zeker in de vorige eeuw, er grote verschillen waren tussen spreektaal en schrijftaal en processen-verbaal doorspekt waren met specifieke vaktermen, werden de verklaringen van getuigen en verdachten letterlijk opgenomen. Hierdoor kunnen we meer inzicht krijgen in het taalgebruik van toen.

DE APPELDIEVEN

Veldwachter Frans van Rooijen rapporteerde in 1831 op de volgende wijze:

'In het jaar achttienhonderd een en dertig vijftien October heb ik Frans van Rooijen veldwachter van Maarssen en Gerrit Hagestijn werkmans van Willem Niekerk wonende boerewoning het Slijk onder Maarssen, aan het Slijk en de Straatweg toebehorende aan de heer Huydecoper van Maarsseveen, zijn wij ondergetekenden van gemelde Niekerk verzocht om op den 14 tienden October de plaats te bewaken uit hoofde dat de bovengenoemde Niekerk van mening was dat daar in de vorige nacht appels gestolen was en zo hebben wij ondergetekenden ons op den 14 October op de plaats begeven en des nachts om twee uur zittende in het hout even der na daar aankomende uit het bos twee manspersonen één matig van langte en de andere heel wat langer die zich op dat ogenblik begaven in de appeleboomgaard en daar de appels plukten. En de bovengemelde Gerrit Hagestijn die even nadat zij in het appele wassen (=waren) met koffie bij de boer vandaan, toen gingen de bovengemelde personen op de vlucht

en hebben ik F. van Rooijen veldwachter der een van de twee gegrepen en gearresteerd die zich noemde Klaas B. wonende onder Breukelen nabij de Olifant, gearresteerd met een plukboeselaar om de hals in zijn bezit het getal van negen appels en een lege zak. En de tweede manspersoon is het ontkomen die heel wat groter was. Vervolgens verklaarde Klaas B tegen F. van Rooijen en Gerrit Hagestijn dat de tweede manspersoon was Jan V. wonende onder Maarssen.'

Wij hebben voor de duidelijkheid vele spellingverbeteringen moeten aanbrengen. Frans van Rooijen was geen uitblinker in het schrijven van een verbaal (weglaten van belangrijke woorden, slecht onderscheid tussen enkel- en meervoud).

De burgemeester, die de volgende morgen de gearresteerde Klaas B. in 'verzekerende bewaring' deed houden ten einde hem in handen te stellen van de Officier van Justitie, brengt in zijn schrijven aan de Officier enige opheldering in het verhaal van de veldwachter, maar ook een opzettelijke verandering:

'... en werkelijk tot het plukken van boomvruchten

overgingen. Dat juist op dit ogenblik de even genoemde Gerrit Hagestein zich kortstondig verwijderd had om het bos aan de kant van de Straatweg langs te gaan en naar de veldwachter terugkomende door zijn geritsel in het hout, de dieven op de vlucht dreef, waarop onmiddellijk de veldwachter toeschoot, van een geladen schietgeweer voorzien, en een derzelven, genaamd Klaas B. heeft gegrepen . . .

De woorden 'met koffie bij de boer vandaan' worden door de burgemeester niet in zijn schrijven verwerkt. Blijkbaar was Gerrit Hagestein koffie gaan halen bij de boer. Zo'n mededeling aan de Officier van Justitie was riskant, vooral omdat het verlangen naar een kop warme koffie oorzaak was, dat de tweede appeldief kon ontsnappen. De burgemeester beschermde zijn veldwachter tegen een mogelijke berisping van de Officier van Justitie.

DIEFSTAL UIT HET SLAAPVERTREK VAN SCHIPPER SYPESTIJN

Pieter Sypestein, schipper van Maarssen op Amsterdam vice-versa, woonachtig op de hoek van de Schippersgracht en de Molensteeg, begeeft zich op 10 september 1830, 's morgens om 10 uur naar de burgemeester voor aangifte van een brutale diefstal. (N.B. Het huis van schipper Sypestijn was in 1830 het laatste huis op de Schippersgracht; de Molensteeg werd aan de noordzijde begrensd door de tuinmuur van Bolenstein). Anna Verheijen, het dienstmeisje van het gezin Sypestijn, 'meid' genoemd in het proces-verbaal, sliep thuis bij haar ouders in de Bolensteinsestraat, waar haar vader een smederij had (later Van Dommelen). Haar eerste taak 's morgens, was het wekken van de schuitjager, knecht van Sypestijn, die in de paardenstal sliep, achter in de tuin van de schipper. Dat wekken bestond uit het kloppen tegen de muur van de stal, gelegen aan de Bolensteinsestraat. De schuitenjager opende dan de poortdeur in de Molensteeg, waarna Anna via de achterdeur in het huis van de schipper kon komen. Op 10 september stond die achterdeur al open en bij het binnenkomen vond Anna in de gang een rok en een broek van de schippersvrouw, kledingstukken die normaal in het slaapvertrek van het schippersechtpaar behoorden te liggen of hangen. Anna die gewoon was aan het

werk te gaan na haar binnenkomst, terwijl het echtpaar nog slapende was, ontdekt dat ook de deur van het slaapvertrek openstaat en besluit het echtpaar wakker te roepen. De echtelieden willen zich 'aankleden', maar constateren dan tot hun grote verbazing dat hun kledingstukken verdwenen zijn.

Uit het rapport dat de burgemeester opmaakt blijkt, dat Sypestijn zijn kledingstukken vóór hij in de bedstede klom, gedeeltelijk had opgehangen aan pennen naast de bedstede en gedeeltelijk op een stoel daaronder en dat zijn vrouw o.a. haar kousen op een stoel voor de bedstede had gelegd. Sypestijn noch zijn vrouw, die met hem in de bedstede sliep, hadden iets gemerkt van de diefstal. Vermist werden:

een blauw lakens buis met duffelse voeding

een zwart lakens vest waarin een zilveren bril in een bordpapieren huisje met rood papier beplakt

een blauwe duffelse jas met grijs badlakense voeding

een donkerbruin badlakense rok met groenlakende voeding

een gele zeemlederen draagband met stalen gespen en een paar witte katoenen vrouwekousen zonder merk of teken.

Het slaapvertrek met de bedstede, met twee ramen uitzijnde op de binnenplaats, zal in de afgelopen 153 jaar wel verbouwd zijn.

VAN BLIEMEN EN DE MILITAIRE WILLEMSORDE

Op 25 juli, in het jaar 1833, 's middags om één uur vraagt in de Breedstraat te Maarssen een ongeveer veertigjarige man aan de gemeentebode of hij de burgemeester kan spreken. Even later zit de man, die gedecoreerd is met het lint der Militaire Willemsorde, tegenover burgemeester Dolman en vertelt hij dat hij Johannes van Bliemen heet en als matroos, dienstdoende op een van de kanonneerboten die de Citadel van Antwerpen in 1830 moesten verdedigen, geblesseerd was geraakt. De kanonneerboten waren 'gesprongen' bij een aanval van de Belgen en dertien matrozen, waaronder Van Bliemen, waren zwaar gewond in handen gevallen van de vijand. Toen zij later weer vrij kwamen,

werden ze gedecoreerd met de Militaire Willemsorde en werd hen een 'dubbeld' pensioen toegezegd. De burgemeester, duidelijk onder de indruk van het verhaal, verneemt vervolgens dat de matrozen, alvorens dit pensioen te kunnen genieten, voor Z.K. Hoogheid den Prins van Oranje, opperbevelhebber van het leger in het hoofdkwartier moesten verschijnen.

De matrozen die allen in het hospitaal van Haarlem verpleegd waren, zouden onder leiding van een eveneens gedecoreerde eerste luitenant via Maarssen naar het hoofdkwartier reizen en Van Bliemen was vooruitgekomen om kwartier te maken. Deze opdracht was hem verstrekt omdat hij dan tevens onderweg een familielid in Loenen kon bezoeken.

De burgemeester rapporteerde later: *'In de stellige veronderstelling dat de bedoelde persoon (Van Bliemen) de waarheid verhaalde, is dezelfde reeds dadelijk door ons verzorgd en gehuisvest bij de kastelein C. Roosemaal in Nieuw Maarsseveen.'* Maar als 's avonds om zeven uur het transport nog niet aangekomen is, krijgt de burgemeester argwaan. Hij herinnert zich dat Van Bliemen op de vraag of hij het brevet mocht zien, waarin de benoeming tot Ridder van de Militaire Willemsorde was beschreven, geantwoord had, dat dit stuk met de andere brevetten in bewaring waren bij de eerste luitenant.

De twijfel neemt toe, hoewel de burgemeester zich ook herinnert dat Van Bliemen zei, dat hij gedurende 25 jaren in zeedienst was geweest en thans tot zijn smart niet meer in staat was te kunnen dienen. Dat klonk toch aannemelijk.

Veldwachter Van Rooijen krijgt toch de opdracht om poolshoogte te gaan nemen bij kastelein Roosemaal en daar blijkt dat Van Bliemen reeds was vertrokken met de mededeling dat hij vooruit ging naar Utrecht om daar eveneens een familielid te bezoeken. Roosemaal had hem op zijn verzoek nog 30 centen reisgeld meegegeven. Als Van Rooijen met dit verhaal bij de burgemeester komt, krijgt hij, nimmer moede om lange afstanden op last van de burgemeester te voet af te leggen, de opdracht Van Bliemen te

achtervolgen. Van Rooijen heeft geluk als hij na informatie te weten komt welke weg Van Bliemen gegaan is, want reeds in Zuilen vindt hij bij de burgemeester aldaar, Van Bliemen, die juist bezig was hetzelfde verhaal te vertellen als in Maarssen. De zeer vlot pratende matroos werd opnieuw voor burgemeester Dolman geleid en toen bleek dat hij nimmer in zeedienst was geweest, niet gerechtigd was het lint van de Militaire Willemsorde te dragen en dat hij bij Roosemaal een karwats had gestolen, welke hij in zijn mouw verborgen had.

De volgende dag werd Van Bliemen voor de Officier van Justitie geleid.

Dick Dekker

Nassaustraart 1930, hoek Witte Buurt met de snoepwinkel en petroleumhandel van Reinier van den Oosten, hier met zoon staande voor hun winkel, een van de panden die gesloopt werden om parkeerruimte te creëren.

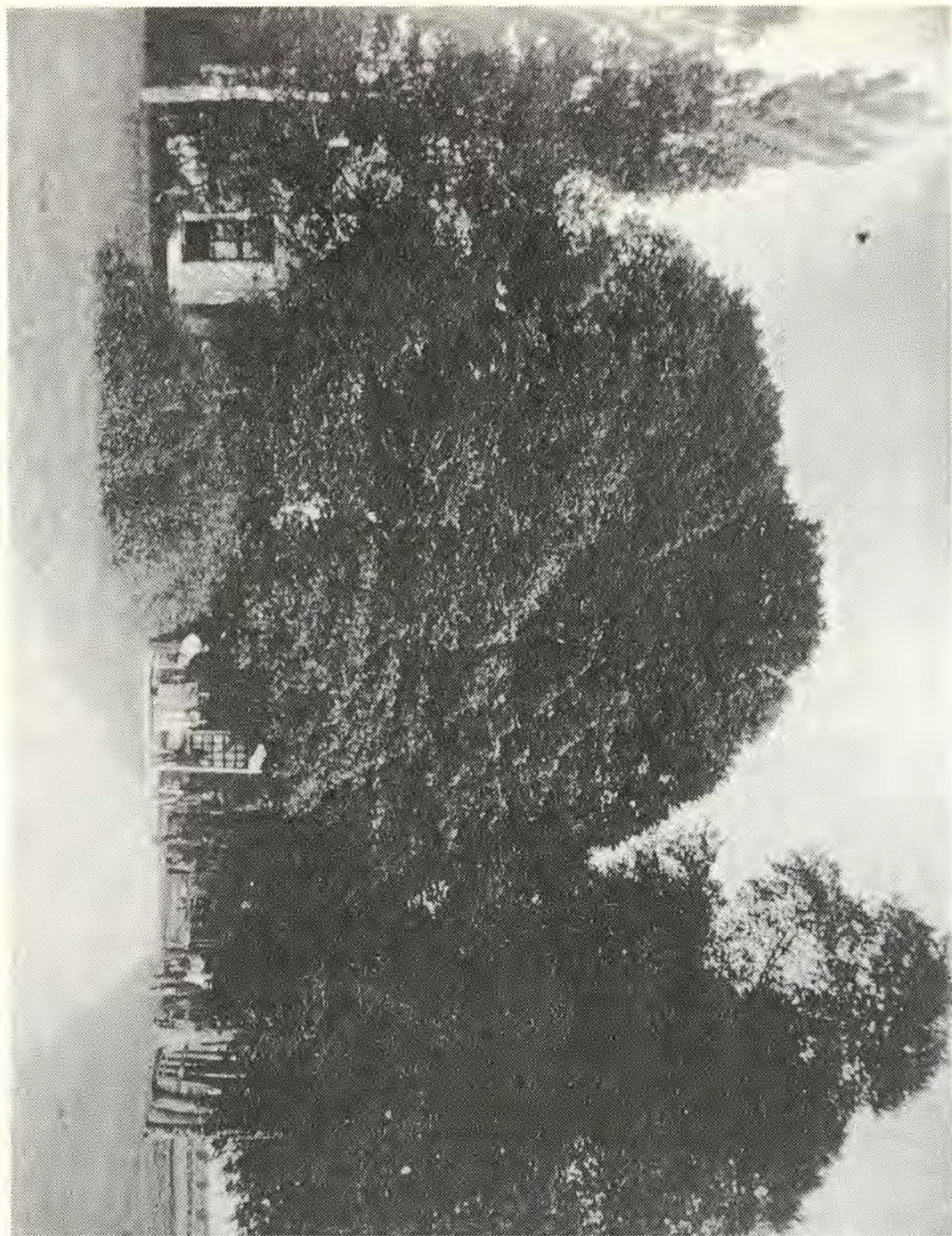

De Friezenstraat in 1937. In 1922 kwamen hier 25 woningen gereed ten behoeve van de werknemers van Twijnstra's Oliefabriek, die in 1921 in Maarssen is gebouwd. De werknemers kwamen met Ir. U. Twijnstra mee uit Akkrum (Friesland) waat U.T. (nu U.T.D.) in 1887 gestart is.

Driehoekslaan 1937. Sloot rechts is nu gedempt (Historisch Topografische Atlas Gemeentelijke Archiefdienst Amsterdam).

Tol Straatweg. Foto 1895 - Historisch Topografische Atlas - Amsterdam. Tot in het begin van deze eeuw was er op de Straatweg een Rijkstol ter hoogte van het café 't Zwaantje (links op de foto). Aan de kant van de rijweg het tolhuis, dat na opheffing van de tol nog enige jaren bewoond werd door postbode Gabriël. Gelet op de bomen en de weilanden mag men zeggen: De natuur heeft veel tol betaald aan onze economische cultuur.

GERIT TIJMANSZ.

In jaargang 2., blz. 58, schreef Mej. Van Tongerloo: *'Over de levensomstandigheden van gewone mensen hebben de geestelijken meestal niet geschreven, die komen in hun verhalen hoogstens in een bijrolletje voor.'* Naar aanleiding van deze uitspraak was het dus een uitdaging te trachten iets meer van de levensomstandigheden van gewone mensen te weten te komen. Doordat de werkgroep paleografie druk bezig is met de bestudering van archiefstukken die betrekking hebben op een bepaald tijdvak, namelijk de eerste helft van de zestiende eeuw, zien we regelmatig de namen van steeds dezelfde personen opduiken. Gesterkt door deze vondsten werd de uitdaging aangenomen.

Eén van deze zestiende eeuwers is Gerit Tijmansz. Zijn naam wordt met één r geschreven, omdat men in die tijd afging op het gesproken woord en bij het uitspreken van de naam Gerrit hoor je inderdaad maar één r. Gerit is de zoon van Tijman. In 1470 vinden we in een verkoopakte van een boerderij de naam Tijmen Jansz. Omdat het in die periode geen algemene naam is (hij komt in de huisgeldlijsten van 1511, 1514 en 1525 geen enkele maal voor), lijkt het zeer waarschijnlijk, dat we hier met de vader van Gerit te doen hebben. Deze Tijmen woonde in de buurt van de kerk en was getuige bij bovengenoemde verkoop. Hij laat de verkoopakte voor hem zegelen met het zegel van Peter van der Meer, waarschijnlijk de schout van Maarssen.

Wanneer Gerit geboren is, weten we niet, omdat uit die tijd geen doopboeken aanwezig zijn, maar in 1511 is hij eigenaar van een huis en als beroep wordt opgegeven *'steenbacker'*. Terugrekenend zal Gerit rond 1480 geboren zijn. Behalve steenbakker was onze Gerit waarschijnlijk ook eigenaar van een steenbakkerij, omdat, zo redeneren we, een gewone arbeider op een steenfabriek geen eigenaar van een huis zal zijn geweest in die tijd.

In de huisgeldlijst van 1514 is Gerit, nu geschreven als Gherit, nog steeds aanwezig als huiseigenaar en steenbakker. Betaalde hij in 1511 vier gulden belasting, in 1514 is dat nog maar drie gulden.

De derde maal dat wij zijn naam tegenkomen

is in de huisgeldlijst van 1525. Hij heeft zijn bezit inmiddels uitgebreid en wel tot anderhalf huis. Als beroep wordt wederom steenbakker opgegeven. Op deze lijst komen geen aanslagen voor, zodat we in het ongewisse blijven over de grootte van zijn huisgeld.

Eén jaar later, in 1526, komen we zijn naam ten vierde maal tegen. Het is dan ongeveer een jaar geleden dat Maria van Amerongen het Huis ter Meer had overgedragen aan Steven van Zuilen van Nijeveld. Deze Steven besluit het huis te verbouwen en te verfraaien en heeft daarvoor o.a. stenen nodig. Dat deze stenen van de steenbakkerij van Gerit komen, is in dit geval duidelijk. Waar de steenbakkerij lag wordt (helaas) niet vermeld.

Gerit's eerste levering is 50.000 stenen, waarvoor hij één gouden philips gulden de 1000 rekent. De verkoop wordt gesloten en als getuigen treden op: Herman Jansz de schout (ook genoemd in de huisgeldlijst van 1525), Gerit's vrouw Bertgen, Joost van Rijn een herbergier en zijn vrouw Merrij. Dat de schout zitting hield in een herberg is in die tijd en ook later heel normaal. Hoeveel herbergen heten niet 't Rechthuijs?

Ook in 1527 vonden we een verkoopakte van stenen, maar dan is de verkoper niet langer Gerit, maar Willem Tijmensz. Het kan inhouden dat Gerit is overleden en zijn broer (?) de steenbakkerij heeft overgenomen.

Als kleine aanvulling op het laatste deel van het verhaal willen we niet onvermeld laten dat Jacob Jansz Lam uit Tienhoven de kalk levert, zowel in 1526 als in 1527 en dat bij de

Maarsen

Die lantcommenduer } elcx 1 huys
 Die pastoor }
 heer cornelis }

Heer geryt } 1 huys
 Ghijsbert van a
 sphyntiz van nyenroey
 willelm van oestren(?) } elcx 1 huys
 Die joffer van loenresloet
 heynrix van huesden bouhuys }

Geryt aelbertss(oon) op oestweerd
 herme(n) Jacobss(oon) } elcx III huysen
 geryt hey(n)rickss(oon) }

wouter aertss(oon)
 pouwels ghyssbertss(oon) } elcx II huysen
 ryck ghyssbertss(oon) }

Geryt tymenss(oon) } 1½ huys
 steve(n) janss(oon)
 heyrick loeffsz(oon) } elcx I huys
 tonis ghyssbertss(oon) }

1. Maarsen
2. Die lantcommenduer
3. die pastoor
4. heer cornelis'
5. Heer geryt
6. Ghijsbert van(den) a
7. splynter van nyenroey
8. willem van oestren(?)
9. Die joffer van loenresloet
10. heynrix van huesden bouhuys
11. Geryt aelbertss(oon) op oestweerd
12. herme(n) Jacobss(oon)
13. geryt hey(n)rickss(oon)
14. wouter aertss(oon)
15. pouwels ghyssbertss(oon)
16. Ryck ghyssbertss(oon)
17. Geryt tymenss(oon)
18. steve(n) janss(oon)
19. heyrick loeffsz(oon)
20. tonis ghyssbertss(oon)

koop ervan als getuigen optreden een zekere Aelbert en Alfer Jansz 'die schuijtemacker'. Misschien heeft deze laatste de kalk in een van zijn 'schuijtte' wel naar Maarssen vervoerd. Op de rekening wordt vermeld, dat er 'twee kommen wijns te wijncop zijn gegeven' en daarmee wordt bedoeld een bekrachtiging van de koop.

Hoewel de gegevens zeer summier zijn en

dus ook de conclusies daaruit, blijkt het toch mogelijk een tipje van de sluier van het onbekende op te lichten en - hoe simpel ook - je een voorstelling te kunnen maken 'over de levensomstandigheden van gewone mensen.'

Jan Witte

HET KANAAL VAN AMSTERDAM NAAR DE MERWEDE

Op 4 augustus 1892 was men met de werkzaamheden, nodig voor het aanleggen van het kanaal van Amsterdam tot in de Merwede bij Gorinchem, zover gevorderd, dat het gedeelte van het Noordzeekanaal tot de Lek voor de scheepvaart kon worden opengesteld. Dat was elf jaar nadat in het Staatsblad de wet van 1881 was gepubliceerd, luidende:

'Voor rekening van den Staat wordt een kanaal aangelegd, breed in den bodem tenminste 20 m. en diep ten minste 3.10 m. onder den waterspiegel, van het Noordzeekanaal bij de Stads-Rietlanden te Amsterdam, met een ombuiging bewesten Utrecht langs Vreeswijk en Vianen tot in de Merwede bij Gorinchem.'

(Het laatste gedeelte tussen de Lek en de Merwede werd opengesteld op 1 mei 1893).

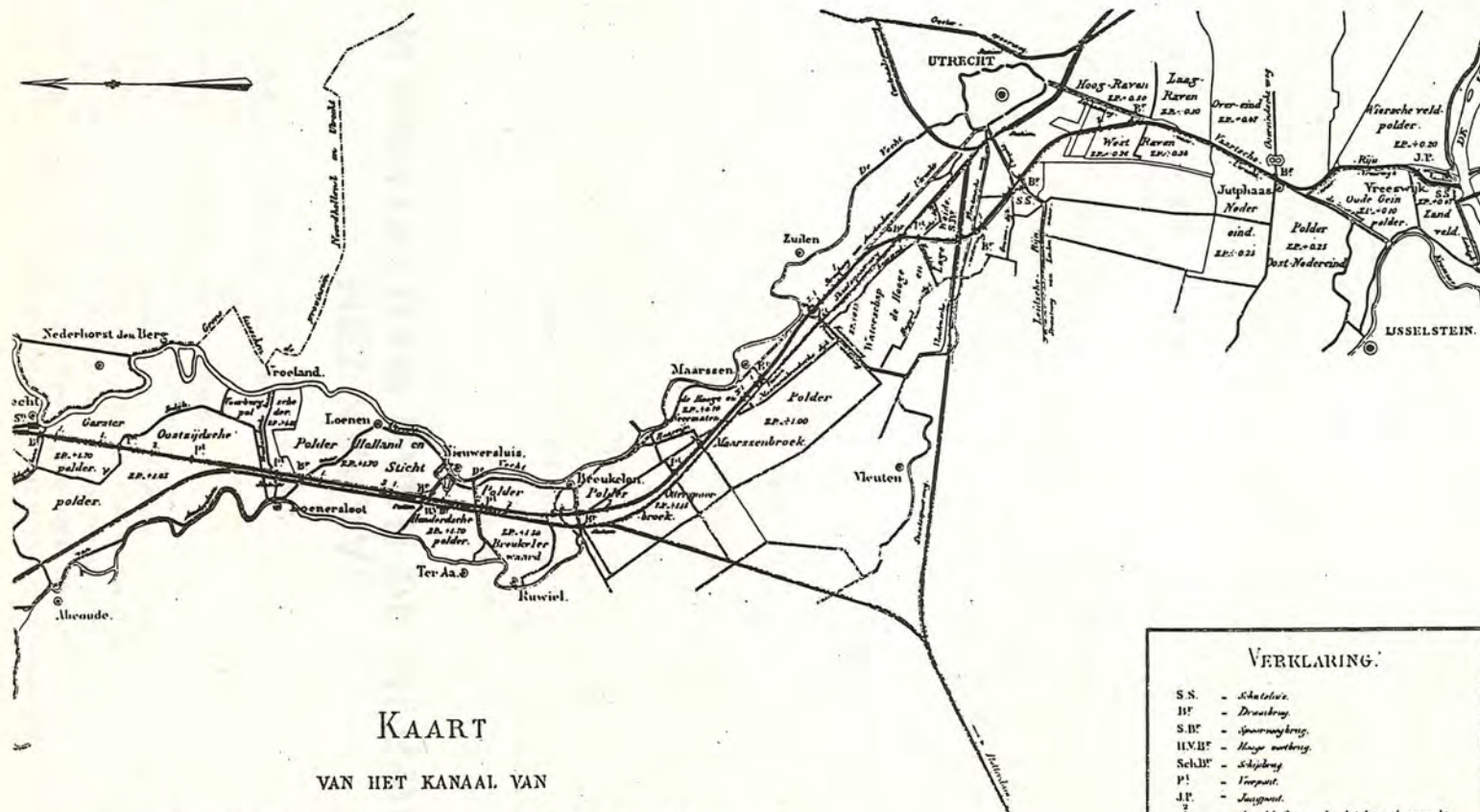
Nederland en zeker Amsterdam hebben door de eeuwen heen behoefte gehad aan een vaarweg naar de hoofdrivieren, zowel voor de binnenlandse handel als voor die langs de Rijn naar Duitsland. Tot 1822 konden alleen zeer kleine schepen binnendoor de rivieren bereiken. Door belangrijke verbeteringen in 1822 en 1823 namelijk:

1. het breder maken van de Vecht en de Vaartse Rijn
2. het beweegbaar maken van alle bruggen
3. het vergroten van de schutsluis bij Weesp en Vreeswijk

werd een vaarweg gevormd (de Keulse Vaart genaamd) waarlangs grote Rijnschepen (Keulenaars) geheel binnendoor van Amsterdam naar de Lek konden varen.

Maar op den duur kon ook de Keulse Vaart niet meer voldoen aan de eisen die handel en scheepvaart stelden. Zo klagen schippers in de periode 1840-1850 herhaaldelijk over het oponthoud dat zij ondervonden te Maars-

sen, waar de doorgang bij de Kaatsbaanbrug te nauw was en waar schepen met grote diepgang ook vaak gehinderd werden door slibvorming in de naaste omgeving van die brug. Oorspronkelijk werd slechts gedacht aan verbeteringen van de Keulse Vaart, m.a.w. men wilde de Vecht over grote gedeelten kanaliseren. Vóór de wet van 1881 in het Staatsblad kwam, zijn daartoe vele ontwerpen ingediend. Een van die ontwerpen zou bij aanneming desastreus geweest zijn voor Utrecht en de Vechtdorpen. Dat was het wetsontwerp van minister Tak van Poortvliet die in 1878 voorstelde een kanaal te laten graven door de Gelderse Vallei naar de Waal. Na heftige bestrijding, vooral van de zijde van Utrecht, heeft men dit plan laten varen. Niet minder dan twaalf ontwerpen hebben in de periode 1870-1884 ter discussie gestaan. U leest het goed - 1884 - want in 1881 toen de wet tot het aanleggen van het kanaal was aangenomen, was men het nog steeds niet

KAART
VAN HET KANAAL VAN
AMSTERDAM NAAR DE MERWEDE.

Schaal 1 à 75000.

VERKLARING.

- S.S. - Schutsluis.
- Hf - Drukslag.
- S.Hf - Spoorwegbrug.
- H.V.Hf - Hooft wegbrug.
- Sch.Hf - Schieding.
- P! - Voerpunt.
- J.F. - Juispunt.
- I - Grondsluizen onder het kanaal, gemaakt, de daarbij geplaatste cijfers geven het aantal kubere met.

eens over het te volgen tracé. Had men zich gehouden aan de plannen van 1881 dan was het Merwedekanaal dat in 1892 werd opengesteld niet gegraven, maar had men zich beperkt tot een grondige verbetering van de bestaande vaarweg, de Keulse Vaart, m.a.w. dan was de Vecht de hoofdadere gebleven van het Nederlandse scheepvaartverkeer.

In verband met de grote ruimte die de kaartjes behorende bij dit artikel, opeisen, leek het ons raadzaam in het volgende nummer verder te gaan. Dan zal speciaal aandacht worden besteed aan het gedeelte van het Kanaal tussen Haarrijn en de Zuilense Brug.

Dick Dekker

Statistische gegevens onder meer over werkgelegenheid en politieke verhoudingen in de jaren 1927 en 1931 te Maarssen

(N.B. Nieuw-Maarsseveen was tot 1948 een afzonderlijke gemeente)

1927 MAARSSSEN

Aantal inwoners: 3097

werkzaam op:

Nederlandse Kininefabriek

183 personen

Plaatwerkerij en verzinkerij v/h Bammens

113 personen

U. Twijnstra's Oliefabrieken

194 personen

Plateelbakkerij St. Lucas, Westkanaaldijk

26 personen

Alg. Boeren- en Tuindersbond, Straatweg

14 personen

Electrotechnische Fabriek, Zandweg

35 personen

Schoenenfabriek

112 personen

Kopergietterij

9 personen

Sigarenfabriek, Schippersgracht

8 personen

N.B. Juist nog op Zuilen's grondgebied, even voorbij Vechtenstein, lag de Olieraffinaderij 'Zuilen', waar voornamelijk ingezetenen van Maarssen en Maarsseveen werkten. In 1927/'28 werd de fabriek van Zwaardemaker gebouwd.

Busverkeer met Utrecht:

Firma Oskamp vervoerde

233.600 personen

Firma Meijers vervoerde

198.640 personen

Vele mensen, werkzaam in Maarssen, waren genooddaakt elders (Utrecht) te wonen door gebrek aan woonruimte in Maarssen.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 6 september 1927 was de samenstelling van de raad:

3 leden van de Prot. Christelijke partijen: A. Verweij, Mr. W.H. Köhler en H. Pars

2 leden van de R.K. Staatspartij: J.G. Suring en B.J. Lenssinck

1 lid van de S.D.A.P.: G. van Eembergen

1 lid van de Vrijheidsbond: C.E. Wolff

De heren Wolff en Lenssinck werden gekozen tot wethouder.

1931

Aantal inwoners: 3269

werkzaam op:

Nederlandse Kininefabriek	212 personen
U. Twijnstra's Oliefabrieken	188 personen
Plaatwerkerij en Verzinkerij v/h Bammens	128 personen
Zwaardemakers Jamfabriek	29 personen
Schoenfabriek de Nijs	31 personen
Alg. Boeren- en Tuindersbond	19 personen
Kunstaardefabriek St. Lucas	7 personen
Olieraffinaderij 'Zuilen'	35 personen

Bij de plaatselijke arbeidsbeurs stonden in 1931 50 werklozen ingeschreven. De gemeente-asvaalt aan de Maarsseveensevaart werd, na herhaalde klachten van de bewoners van de huizen langs de Vaartdijk, opgeheven. De storting van het vuil vond daarna plaats in Maarssenbroek.

De heer J.N. Servaas volgt Mw. Boode-Klarenberg op als 1 e ambtenaar op de gemeentesecretarie.

Aantal raadsleden na de gemeenteraadsverkiezingen van juni 1931, uitgebreid tot 11. Er waren 5 lijsten, waarvan de lijst van de Staatkundig Gereformeerde Partij (van Dorp) ongeldig werd verklaard.

Lijst 1 S.D.A.P. gekozen: G. van Eembergen en P. Veldstra

Lijst 2 Prot. Christ. Partij gekozen: H. Pars en C.W.E. van Voorst van Beest

Lijst 3 R.K. Staatspartij gekozen: J.G. Suring, B.J. Lenssinck en P.G.F. Reith

Lijst 4 Vrijheidsbond gekozen: C.E. Wolff, J.J.J. Hoogendoorn en Th. S. van Linge

Tot wethouder werden gekozen: C.E. Wolff en B.J. Lenssinck.

Hoogendoorn komt in 1935 met een afzonderlijke lijst uit, waarop ook de namen C. Floor, D. Floor en J.W. van Duinen.

D.D.

BRINKHOF

AANNEMINGSBEDRIJF

MACHINEKADE 6, MAARSSSEN

TELEFOON

61456

voor:
**HUIZEN, FLATS, BUNGALOWS
en BOERDERIJEN**

voor:
**TAXATIES, HYPOTHEKEN
en FINANCIERINGEN**

**de
vecht
streek**

voor:
ALLE SOORTEN VERZEKERINGEN

UW MAKELAAR ★

UW ASSURANTIE ADVISEUR ★

Sinds 1935 in Maarssen, Raadhuisstraat 21-a, tel.: 03465-64644
Sinds 1976 in Maarssenbroek, Duivenkamp 739, tel.: 03465-67791

In het pand waar nu Café Ome Klaas zijn klanten een gastvrij onthaal bezorgt is al sinds 1780 een horecabedrijf gevestigd. In die tijd nog een herberg. Maar steeds stond en staat nog een goede dienstverlening aan de klant voorop.

Wij verzorgen uw koud buffet, fondue en barbecue op uw personeelsavonden, verjaardagspartij of huwelijksfeest wilt u liever de gewone Hollandse pot, ook dat kan. Er is accommodatie voor circa 60 personen. Een partijtje biljart? Kom rustig eens binnen en misschien wordt u wel lid van de bij ons spelende biljartvereniging.

U kunt altijd reserveren! in

CAFÉ OME KLAAS

**Op de Lange Gracht 43 in Maarssen
of telefonisch 03465-61409 of 62019**